

В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, Х.П. Ярмакі, О.Н. Ярмиша та інших. Проблеми професійної підготовки працівників поліцейських підрозділів в свою чергу висвітлювалися у вітчизняних працях М.І. Ануфрієва, В.Г. Бабенка, С.Є. Бутова, Г.І. Васильєва, І.П. Закорка, В.І. Пліска, Б.Б. Шаповалова та інш.

Список використаних джерел:

1. Шаповалов Б.Б., Завістовський О.Д. Інформаційно-аналітичне формування готовності правоохоронців до дій в екстремальних ситуаціях (на прикладі поліцейського хортингу). Міжнародна наук.-практ. конф. «Застосування інформаційних технологій у підготовці та діяльності сил охорони правопорядку. Харків: Нац. академія Нац. гвардії України, 2021. С. 79-80.

Артем ПЛАХОТНИЙ
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ
підполковник поліції

A FAREWELL TO ARMS... АБО ЗБРОЮ КОЖНОМУ?

Нещодавно майже дві третини серед 2 млн. громадян – учасників опитування у додатку «Дія» підтримали легалізацію носіння зброї [1].

Існує чималий досвід легалізації зброї серед цивільних громадян у багатьох країнах світу. Крім зберігання, її дозволено носити особам, яка придбала ліцензію [2] і досвід доводить, що це забезпечує громадянам право на самозахист і знижує статистику незаконного обігу зброї та кількість вчинених з її застосуванням злочинів [3]. Із зрозумілих причин, статистика не оприлюднюється, але видається обґрунтованим вважати, що в умовах військової агресії РФ в Україні, коли зброю отримали цивільні громадяни для відсічі окупантів, показники володіння зброєю в Україні сягнула найбільш «озброєних» країн США, Швейцарії та Фінляндії, в яких серед 100 громадян майже половину легально мали вогнепальну зброю [4].

Обговорення легалізації вогнепальної зброї серед цивільного населення триває давно, але загострилось воно з початку озброєного конфлікту на Сході України, коли виникла потреба оборонятись, а під час евакуації цивільних громадян із зони бойових дій чи ротації військових було зафіксовано зріст нелегальної зброї та боєприпасів на підконтрольних територіях.

Наразі в Україні право власності на зброю та її обіг серед цивільних осіб регулює відомчий підзаконний нормативно-правовий акт, а володіти

вогнепальною зброєю можливо лише у службовому порядку [5].

Протягом тривалого часу законодавці пропонували десятки законопроектів про обіг «цивільної вогнепальної зброї», більшість з яких так і не були підтримані більшістю голосуючих у зв'язку з негативним ставленням до цього більшості населення. Значний поштовх щодо виявлення суспільної вимоги легалізації цивільної зброї надала можливість звернення громадян шляхом електронних петицій, в якій кількість голосів була значно більшою, чим цього вимагається для розгляду. Так, серед останніх було розроблено декілька законопроектів, які мали врегулювати це питання. Не витримали критики Проект Закону «Про зброю № 2222 від 02.09.2019 та Проект Закону «Про обіг зброї» № 2222-1 від 20.09.2019, які хоч і були найбільш «європеїзовані» та включали принципи і норми набуття та володіння цивільними громадянами вогнепальної зброї для захисту свого життя та оточуючих від злочинних посягань, проте мали чимало недоліків, на яких під час обговорення зауважували науковці та практики, починаючи з неузгодженості назви Проектів з їх змістом [6]. Останній Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю № 5708 від 25.06.2021 Верховна Рада України підтримала у першому читанні більшістю голосів напередодні війни 23 лютого 2022 року [7]. Його особливістю стала лібералізація в Україні обігу цивільної вогнепальної зброї (не короткоствольної!) для самозахисту в чітко визначених місцях з одночасним посиленням відповідальності за її незаконне застосування.

Зокрема, Проектом пропонується визначення поняття права власності на цивільну вогнепальну зброю та боєприпаси, умови та порядок отримання громадянами України та юридичними особами посвідчень на таке право і запровадження Єдиного державного реєстру цивільної вогнепальної зброї, класифікувати види зброї, передбачити обмеження щодо права на цивільну вогнепальну зброю та боєприпаси, зокрема, запровадити спеціальну інформаційно-довідкову систему з кваліфікованим електронним підписом особи, яка формує медичний висновок про відсутність протипоказань (як обґрунтовано вважати – психічних), визначити поняття зон вільних від зброї та підстави господарської діяльності у сфері обігу (обороту) цивільної вогнепальної зброї і боєприпасів, а також дозволити тимчасовий ввіз та вивіз цивільної вогнепальної зброї і боєприпасів на(з) території України.

По суті, цей законопроект є дуже важливими, адже за даними голови МВС України, з 24 лютого 2022 року цивільним громадянам роздано десятки тисяч одиниць зброї в Харківській, Донецькій Луганській Запорізькій, Херсонській, Миколаївській та Одеській областях, а більшість її власників отримали для захисту держави на передовій, наразі висловлена потреба і в захисті «власної оселі» кожним громадянином [1].

Очевидно, що остаточне рішення про легалізацію вогнепальної зброї має спиратись на чітку правову модель, яка пройшла міжнародну апробацію, і з одночасним урахуванням вітчизняних особливостей громадянського

суспільства, особливо значного росту посттравматичних синдромів в умовах війни. В цілому, обґрунтованим є позиція законодавця не надавати право цивільним особам мати короткоствольну зброю, адже контролювати зонування її носіння буде дуже проблематично і може призвести до росту незаконного застосування та збільшити рівень злочинності в країні. За статистикою, умовно легкодоступність стрілецької зброї, починаючи з 90-х рр. (без урахування воєнного стану) призвела до смерті майже 4 млн. осіб цивільних осіб у світі [2].

Крім того, суттєвим питанням застосування зброї для самозахисту є проблема забезпечення й особистої безпеки власника зброї, адже правильному поводженню зі зброєю необхідно навчатись: знати як правові підстави застосування зброї, так і заходи безпеки.

Також очевидно, що уваги потребує ліцензування діяльності фізичних осіб-підприємств та певних корпорацій власників зброї, які очікують прийняття законопроекту задля комерційної діяльності з надання освітніх послуг у сфері вогневої підготовки, а також у сфері торгівлі зброєю – можуть бути досить «несумлінними».

Отже, зважаючи на надзвичайну потребу самозахисту населення в умовах воєнного стану, прийняття законопроекту про цивільну вогнепальну зброю потребує подальшого якого колосального опрацювання та удосконалення.

Список використаних джерел:

1. Для захисту власного будинку: керівник МВС ініціює легалізацію ношення зброї. URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/dlya-zaschity-sobstvennogo-doma-glava-mvd-vystupaet-za-legalizaciyu-nosheniya-oruzhiya-2077579.html> (дата звернення 01.06.2022).
2. Бусол. Кому не вигідна легалізація нарізної вогнепальної зброї? URL: <https://yvu.com.ua/komu-nevygidna-legalizatsiya-nariznoyi-vognepalnoyi-zbroyi/> березень 26, 2017 (дата звернення 01.06.2022).
3. Проект Закону про зброю № 1222 від 02.09.2019. Пояснювальна записка. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66594 (дата звернення 01.06.2022).
4. Бути чи не бути легалізації зброї в Україні? URL: <https://24tv.ua/special/zbroia/> (дата звернення 01.06.2022).
5. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.98 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98/print#n65> (дата звернення 01.06.2022).
6. Мислива О., Бойко О. Актуальные вопросы организационно-правового обеспечения права собственности на оружие в Украине. LEGEA ŞI VIAȚA Publicație științifico-practică ISSN 1810-309X. Se editează din ianuarie 1991 Nr. 12/2 (336) 2019. С. 140-145.
7. Проект Закону про право на цивільну вогнепальну зброю № 5708 від 25.06.2021. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27190> (дата звернення 01.06.2022).